

Jonathan Edwards

Prövning och urskiljning av Andens verk

David Wellstam
Örebro Teologiska Högskola
TL249
2016-12-11

Innehållsförteckning

Kapitel 1 Inledning.....	3
1.1 Metod.....	3
1.2 Frågeställning.....	3
Kapitel 2 Genomgång av materialet.....	4
2.1 Kort om Jonathan Edwards och the First Great Awakening.....	4
2.2 Vilken syn hade Jonathan Edwards på de fysiska reaktioner som förekom?.....	5
2.3 Hur prövade och urskiljde Jonathan Edwards Andens verk?.....	7
Kapitel 3 Avslutande tankar.....	11
Kapitel 4 Litteraturförteckning.....	12

1. Inledning

Jag har under en längre tid varit mycket intresserad av väckelsehistoria. Utan kunskap om historien tenderar vi att göra om församlingens misstag istället för att bygga vidare från deras lärdomar. Även om kristna genom åren levt under olika omständigheter finns det tidslösa skatter som väntar på att bli funna och tillämpade i vår tid. The First Great Awakening i Amerika, under ledning av Jonathan Edwards, är en av de väckelser som särskilt fångat min uppmärksamhet. Liksom flera andra nutida kristna har jag känt igen mig i en del av beskrivningarna av vad de amerikanska församlingarna fick vara med om och uppleva.

Jonathan Edwards ägnade ca 14 timmar per dag i sitt studierum, vilket märks i hans många skrifter och predikningar som finns bevarade. Inte minst ägnade han sig åt att bemöta kritik mot väckelsen och försvara det som han upplevde var ett mäktigt verk av Guds Ande. Samtidigt var han medveten om att allt inte var Gud som glimmade. Han vägledde och tillrättavisade även de som tog emot förnyelsen.

1.1 Metod

Jag valde att läsa Edwards *Distinguishing Marks of a Work of the Spirit of God*. Jag har även läst *The select works of Jonathan Edwards*, där särskilt delen *Memoir* var värdefull, eftersom man där mer personligt får följa Edwards liv och tjänst. Utöver detta har jag läst *Catch the fire, the Toronto Blessing - An experience of renewal and revival* av Guy Chevreau. En stor del av boken går igenom samtliga texter av Edwards som är relevanta för prövning av andliga yttringar och manifestationer. Jag har även läst artikeln *Works of God*, av Richard F. Lovelace, där Lovelace liksom Chevreau drar paralleller mellan Torontoförnyelsen och The Great Awakening, och reflekterar kring vad Edwards skulle ha tyckt om vad som skedde i Toronto Christian Airport Fellowship.

I detta arbete vill jag låta Jonathan Edwards själv träda fram. Jag kommer därför citera hans egna ord närhelst det är möjligt. Mina egna tankar finns med i slutet av arbetet.

1.2 Frågeställning

Min frågeställning lyder: "Vilken syn hade Jonathan Edwards på fysiska reaktioner på Andens verk och hur prövade han det som skedde?"

2. Genomgång av materialet

2.1 Kort om Jonathan Edwards och the First Great Awakening

Edwards föddes år 1702 på en farm i East Windsor, Connecticut, Amerika. Hans pappa var puritansk pastor och Jonathan fick tidigt lära sig vanan att be.¹ Edwards växte upp och blev en mycket disciplinerad, reflekterande och introvert person². Han blev licensierad att predika evangeliet vid 19 års ålder.³ 1727 gifte sig Jonathan med Sarah Pierrepont, och de kom att få elva barn tillsammans.⁴

1727 var även året då tjugotre-årige Jonathan började sin tjänst i en Congregational Church i Northampton.⁵ Första perioden av väckelse var mer lokal och utspelade sig främst mellan 1734-1735. Efter väckelsepredikanten George Whitfield besökte Boston år 1740 ökade intensiteten på nytt⁶ och Edwards tog vid och väckelsen brann som starkast fram till år 1742.⁷ Dessa år av vidspriidd väckelse berörde ca 140 församlingar i New England, New York, New Jersey, Pennsylvania och Virginia.⁸ Edwards själv menar att väckelsen främst berörde redan troende kristna, som fick uppleva sann omvändelse och förnyelse och vaknade upp.⁹ Samtidigt ledde detta uppvaknande till att dessa väckta människor vittnade till människor i sin omgivning.¹⁰

The First Great Awakening påverkade och omformade the Congregational Church, Presbyterian Church, Dutch Reformed Church och German Reformed denominations och gav en styrkeinjektion åt Baptist och Methodist denominations.¹¹

¹ Murray 1987, s. 13

² Lovelace 1995, s. 29

³ Murray 1987, s. 16

⁴ Murray 1987, s. s. 29

⁵ Murray 1987, s.. 23

⁶ Murray 1987, s.. 35-36

⁷ Lovelace 1995, s. 30

⁸ Murray 1987, s. 37

⁹ Chevreau 1994, s. 129

¹⁰ Lovelace 1995, s. 30

¹¹ Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/First_Great_Awakening (2016.12.08).

2.2 Vilken syn hade Jonathan Edwards på de fysiska reaktioner som förekom?

The First Great Awakening utmanade existerande församlingskulturer eftersom människor på olika sätt starkt reagerade på den helige Andes verk. Människor stönade och skrek i överbevisning om sin synd och rädsla för helvetets fasor, grät i förkrosselse, såg himmelska syner, skrattade länge och intensivt, skakade, ryckte och vred sig och föll till marken. Jonathan Edwards fru Sarah var en av dem som personligen fick uppleva stark förnyelse. I hennes dagboksanteckningar från 1742 kan man läsa:

*“So conscious was I of the joyful presence of the Holy Spirit, I could scarcely refrain from leaping with transports of joy”*¹²

Hon skriver i sin dagbok om hur hon ligger vaken en hel natt i Guds närvaro, om hur hon ser syner av himmelska ting, flera gånger faller till marken, blir så uppfylld av Guds kärlek till andra människor att hon nästan svimmar, får stanna kvar i kyrkan flera timmar efter mötena slutar eftersom hon ej kan stå på sina ben och till och med under en middag (med en besökande talare som gäst) hamnar med ansiktet i sin soppa. Jonathan var bortrest under dessa veckor och en granne uttryckte rädsla för att fru Edwards skulle “die of extacy” innan han återvände.¹³

Jonathan Edwards kommenterade aldrig sin frus upplevelser offentligt, men återgav hennes upplevelser anonymt i *Thoughts concerning the present revival*.¹⁴ Hans slutsats efter att ha delat hennes upplevelser var:

*“Now if these things are enthusiasm, and the fruits of a distempered brain, let my brain be forevermore possessed of that happy distemper! If this be distractions, I pray God that the world of mankind may all be seized with this benign, meek, beautiful, glorious distraction! ... Those that do not think such things as these be the fruits of the true Spirit, would do well to consider what kind of spirit they are waiting and praying for, and what sorts of fruits they expect he should produce when He comes.... as a glorious outpouring of the Spirit of God to be expected, to introduce very joyful and glorious times upon religious accounts; times wherein holy love and joy will be raised to a great height in true Christians...”*¹⁵

¹² Chevreau 1994, s. 80-81

¹³ Chevreau 1994, s. 75-83

¹⁴ Chevreau 1994, s. 84-85

¹⁵ Chevreau 1994, s. 86

Om de olika fysiska yttringarna skriver Edwards:

“A work [of the Spirit] is not to be judged of by any effects on the bodies of men; such as tears, trembling, groans, loud outcries, agonies of body, or the failing of bodily strength... because Scripture nowhere gives us any such rule.”¹⁶

För Edwards var dessa yttre reaktioner inte till någon hjälp för urskiljning. De varken säger att det är Gud, Satan eller egen inbillning som är källan, utan är just mänskliga reaktioner. Jag kommer att återkomma till hur Edwards prövade och urskiljde senare. Edwards ansåg inte att dessa högljudda och synbara reaktioner var oväntade eller märkliga, utan snarare en logisk konsekvens av vem Gud är och hans verk i människors liv:

“So it may be easily accounted for, that a true sense of the glorious presence of the Lord Jesus Christ, and of his wonderful dying love, and the exercise of a truly spiritual love and joy, should be such as very much to overcome the bodily strength. We are all ready to own, that no man can see God and live, and that it is but a very small part of that apprehension of the glory and love of Christ, which the saints enjoy in heaven, that our present frame can bear; therefore it is not at all strange that God should sometimes give his saints such foretastes of heaven, as to diminish their bodily strength.”¹⁷

Edwards undvek frestelsen att försöka kategorisera de olika reaktionerna eller lägga större vikt vid någon särskild av dem. Han skriver i *A faithful narrative*:

“There is a vast difference, as observed, in the degree, and also in the particular manner of a person’s experience... [It is] evidently the same work, [and] it all tends to the same end, and it is plainly the same Spirit that breathes and acts in various persons. [But] there is endless variety in the particular manner and circumstances in which persons are wrought on; that God is further from confining Himself to a particular method in His work on souls, than some imagine. I believe it has occasioned some good people amongst us, who were before, too ready to make their own experience a rule to others, to be less censorious and more extended in their charity; the work of God has been glorious in its variety; it has the

¹⁶ Hickman 1986 s. 261

¹⁷ Hickman 1986 s. 261-262

*more displayed the manifold and unsearchable wisdom of God, and wrought more charity among His people.*¹⁸

Det är intressant att Edwards lyfter fram att hans församlingmedlemmar blivit mer toleranta och inte längre försöker forma andra efter sin egen avbild.

2.3 Hur prövade och urskiljde Jonathan Edwards Andens verk?

Vi har redan konstaterat att skratt, gråt, fallande, ljudnivå, skakande, himmelska visioner etc varken säger att Gud eller Satan är källan, enligt Edwards. Så hur prövade han det som skedde? Edwards skrev om just detta tema i flera av hans skrivelser, men jag vill nu främst presentera hans tankar i skriften *“Distinguishing Marks of a Work of the Spirit of God”*. Mot slutet komnpletterar jag med några exempel från annat han skrivit.

Edwards inleder med att i enlighet med 1 Joh 4:1 konstatera att vi behöver pröva andarna.¹⁹ Han strukturerar sedan upp sitt arbete i tre huvudsakliga delar, - den första handlar om hur man *inte* bör urskilja. Den andra om hur man urskiljer på ett bra sätt. Del tre innehåller några avslutande tankar. Jag har ej utrymme att återge alla hans kriterier, men återger de viktigaste.

Ett kriterie som inte är lämpligt att använda är att det man prövar upplevs som nytt eller extraordinärt. Vad kyrkan är van vid är inget facit. Edwards skriver att Gud både i dåtid och nutid har gjort saker som förvånat både människor och änglar. Anden gör saker med stor variation, så vi ska inte begränsa Gud där han inte har begränsat sig själv. Edwards skriver att alla människor har en fallenhet att tvivla på saker som är främmande, och att särskilt äldre människor begår detta misstag. Saker de ej tidigare sett eller saker som deras föräldrar ej varit med om betvivlas. Edwards jämför med Jesu tjänst, och påpekar att Jesus gjorde saker på nya sätt som judarna ej kände igen eller var vana vid.²⁰

Att en viss yttring ej är beskriven i Bibeln avskriver Edwards som urskiljningsgrund. Han menar att Bibeln överlag inte så detaljerat beskriver hur människor reagerar. Edwards skriver att rim och reson och insikten om vem Gud är säger oss att olika reaktioner kan förekomma och är naturliga. *“Nobody supposes that there is any need of express scripture for every externas, accidental manifestation of the inward motion of the mind.* Edwards skriver att även om Nya Testamentet inte

¹⁸ Chevreau 1994, s. 94-95

¹⁹ Hickman 1986 s. 260

²⁰ Hickman 1986 s. 261

noterar det så måste Andens kraftfulla verk i de dagarna också ha följts av fysiska reaktioner av olika slag.²¹

Ett annat falskt kriterium menar Edwards är att Andens verk alltid måste ske lugnt och ordningssamt:

“for indeed spiritual and eternal things are so great, and of such infinite concern, that there is a great absurdity in men’s being but moderately moved and affected by them; and surely it is no argument that they are not moved by the Spirit of God...”

Han skriver vidare om *medel* och *mål*. När Jesus mötte den besatte mannen vid Gergesa så föll mannen skrikande omkull och sedan kastade Jesus ut demonerna vilka istället besatte en grishjord som skenade nedför ett stup mot sin död (Luk 7:26ff). Processen var stökig och högljudd, men sen satt mannen där befriad och vid sina sinnen. På samma sätt menar Edwards att vi ej bör förvänta oss att allt är tyst och stilla när Anden möter syndfulla och fallna människor.²² Edwards går så långt att han skriver att det kanske till och med är bra för oss att Gud stökar till det ödmjukar och förbluffar oss ibland.²³

Ett annat olämpligt urskiljningskriterium Edwards tar upp är närvaron av mänskliga svagheter och brister hos dem som berörs av väckelsen:

It is no sign that a work is not from the Spirit of God, that many, who seem to be the subjects of it, are guilty of great imprudences and irregularities in their conduct ... A thousand imprudences will not prove a work not to be of the Spirit of God...Excess may thus be accounted for from the remaining darkness and corruption of those that are yet the subjects of the saving influences of God’s Spirit and have a real zeal for God²⁴ ... Nor are many errors in judgement, and some delusions of Satan intermixed with the work, any argument that the work in general is not of the Spirit of God”.²⁵

²¹ Hickman 1986 s. 262

²² Hickman 1986 s. 262

²³ Hickman 1986 s. 269

²⁴ Hickman 1986 s. 264

²⁵ Hickman 1986 s. 265

Edward tar församlingen i Korinth som exempel, där de inte saknade något i sina nådegåvor, men hade flera moraliska problem.²⁶ Ett annat fenomen som ej bör användas för att hävda att väckelsen inte är från Gud är att många fått visioner av osynliga ting och upplevt uppräckelser till himlen.²⁷

Vad är då enligt Jonathan Edwards goda urskiljningskriterier? Anden är sanningens Ande, och leder människor in i sanningen. Så om människor får djupare insikter om bibliska principer och sanningar så tyder det på att Anden är källan, eftersom Satan är en lögnare.²⁸ Om en person börjar tro att Jesus föddes av jungfru Maria, var Guds son, är Herre etc. så är det tecken på att det är Anden som är verksam (1 Joh 4:1-3).²⁹ Edwards skriver vidare att Anden alltid agerar *mot* Satans rike, och världslighet. Så om människors världslighet minskar är verket från Gud. Om människor får en större kärlek och överlåtelse till Bibeln, är det Anden som är källan.³⁰ Om frukten av det som sker är att människor älskar varandra och Gud mer, så är det som sker från Gud.³¹ Edwards summerar och utvecklar:

“There are some of these things which the devil would not do if he could: thus he would not awaken the conscience, and make men sensible of their miserable state by reason of sin, and sensible of their great need of a Saviour; and he would not confirm men in the belief that Jesus is the Son of God, and the Saviour of sinners, or raise men’s value and esteem of him: he would not beget in men’s minds an opinion of the necessity, usefulness and truth of the Holy Scriptures, or incline them to make much use of them...he will not give men a spirit of divine love, or christian humility and poverty of spirit. He cannot give those things he has not himself: these things are as contrary as possible to his nature”

Edwards fortsätter att summera, och skriver med övertygelse utan att tveka:

“These marks...they plainly show the finger of God, and are sufficient to outweigh a thousand such little objections, as many make from oddities, irregularities, errors in conduct, and the

²⁶ Hickman 1986 s. 264

²⁷ Hickman 1986 s. 263

²⁸ Hickman 1986 s. 265

²⁹ Hickman 1986 s. 266

³⁰ Hickman 1986 s. 267

³¹ Hickman 1986 s. 268

delusions and scandals of some professors.”³²

I skrivelsen tredje och avslutande del delar Edwards några avslutande tankar. Han skriver bland annat att han har haft nåden att på nära håll kunna bedöma frukten av väckelsen i många människors liv, och att den har varit god.³³ Edwards kritiserar de som valt att hålla sig utanför det Gud gör och istället på avstånd iakttar och bedömer. Han skriver att den perfekta väckelsen utan brister som de väntar på aldrig kommer att komma. Edwards reflekterar vidare och menar att de som fördömer Andens verk ligger i riskzonen för att begå den oförlåtliga synden, - att häda mot Anden.³⁴

Eftersom Edwards var en kalvinist och cessationist så skriver han att vi ej bör förvänta oss att Andens karismatiska gåvor kommer i funktion.³⁵

Till sist riktar sig Edwards mot sina egna och skriver mycket skarpt mot de tendenser av andligt högmod som förekommer bland somliga.³⁶ Han menar i skriften *“A treatise concerning religious affections”* att en hängiven osund fanatiker är mer skadlig för väckelsen än hundra kritiker.³⁷

I samma skrift beskriver Edwards olika fysiska reaktionerna, och betonar klokt att bara för att några reagerar mer fysiskt än andra så innebär det ej att de blir mer helgade eller förvandlade än de som reagerar mindre.³⁸ Samtidigt skriver han att han glädjer sig när tydliga fysiska yttringar förekommer, eftersom han märkt att det ofta leder till god frukt.³⁹

I *Thoughts concerning present revival* uttrycker Edwards förvåning över att en så upplyst plats som New England inte kan urskilja att det som sker är ett Guds verk.⁴⁰ Edwards mest framstående kritiker var Bostonpastorn Charles Chauncey. Hans respons efter att ha läst *Distinguishing Marks of a Work of the Spirit of God* var att sammanställa ett häfte med de värsta skräckhistorierna från väckelsen. Till skillnad från Edwards bedömde han inte väckelsen utifrån helheten, utan utifrån det extrema.

³² Hickman 1986 s. 269

³³ Hickman 1986 s. 270

³⁴ Hickman 1986 s. 273

³⁵ Hickman 1986 s. 274-275

³⁶ Hickman 1986 s. 274

³⁷ Lovelace 1995, s. 31

³⁸ Chevreau 1994, s. 132

³⁹ Chevreau 1994, s. 143

⁴⁰ Chevreau 1994, s. 128

3. Avslutande tankar

Richard F. Lovelace skriver i sin artikel där han reflekterar kring Torontoförnyelsen 1994 att Jonathan Edwards troligen hade känt sig hemma med de olika uttryckten som förekommer inom Vinyard och Toronto. Lovelace skriver att Edwards fokus hade varit att pröva det som skedde och urskilja vad som är från Gud.⁴¹ Jag tror liksom Lovelace att Edwards budskap till vår tid är att vi ska pröva det som sker utan att förkasta helheten.

Det är svårt att undgå hur lika Jonathan Edwards urskiljningskriterier är de som nutida karismatiska rörelser såsom Vinyard, New Wine och Bethel Church använder. På samma sätt är det svårt att ta miste på hur identiska invändningarna mot The First Great Awakening är de som nutida kritiker mot ovanstående och andra rörelser är. Precis som Charles Chauncey brukar t.ex. de s.k. "väktarbloggarna" klippa ihop avarter och ytterligheter inom karismatiska rörelser och sedan förkasta helheten. Edwards iakttagelser och tankar känns tidlösa och sträcker sig bortom hans egen samtid.

Personligen så är jag mycket imponerad av Edwards sätt att pröva och urskilja. Det är bibliskt och visar prov på skickliga analyser och slutsatser. I sina skrifter balanserar han ständigt mellan att förmana de som är positiva till rörelsen och att försvara det som sker gentemot kritikerna. Edwards livsverk utmanar både entusiaster och skeptiker. Han lyckas med konststycket att hålla huvudet kallt och hjärtat varmt. Därför tror jag att Edwards texter om urskiljning kanske än idag är det bästa som skrivits på området, och jag känner mig både rikare och klokare än innan jag började med arbetet.

⁴¹ Lovelace 1995, s. 31

4. Litteraturförteckning

tryckta källor

Chevreau, Guy. 1994. *Catch the fire, The Toronto Blessing - an experience of renewal and revival*. London: Marshall pickering.

Hickman, Edward (**red**). 1986. *The Works of Jonathan Edwards*. Volume two. Great Britain: The Camelot Press

Lovelace F. Richard. 1995. "Works of God". *Christianity today* 1995/09/11. USA: Christianity Today Inc.

Murray H. Iain (**red**). 1987. *The select works of Jonathan Edwards*. Volume one. England: Wm. Carling & Co. Ltd

internetkällor

Wikipedia. "First Great Awakening". Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/First_Great_Awakening (2016.12.08).